

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

BAKALÁŘSKÁ PRÁCE

KOMUNIKACE A LIDSKÉ ZDROJE

Vysoká škola ekonomie a managementu

+420 841 133 166 / info@vsem.cz / www.vsem.cz

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Nárožní 2600/9a, 158 00 Praha 5

NÁZEV BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

Smlouvy o ochraně investic

TERMÍN UKONČENÍ STUDIA A OBHAJOBA (MĚSÍC/ROK)

Říjen 2011

JMÉNO A PŘÍJMENÍ / STUDIJNÍ SKUPINA

Martina Korvasová/ PKLZ 1

JMÉNO VEDOUcíHO BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

JUDr. Cyril Svoboda

PROHLÁŠENÍ STUDENTA

Prohlašuji tímto, že jsem zadanou bakalářskou práci na uvedené téma vypracoval/-a samostatně a že jsem ke zpracování této bakalářské práce použil/-a pouze literární prameny v práci uvedené.

Datum a místo: 17. 8. 2011

podpis studenta

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych tímto poděkovala vedoucímu bakalářské práce za metodické vedení a odborné konzultace, které mi poskytl při zpracování mé bakalářské práce.

Vysoká škola ekonomie a managementu

+420 841 133 166 / info@vsem.cz / www.vsem.cz

VYSOKÁ ŠKOLA EKONOMIE A MANAGEMENTU

Smlouvy o ochraně investic

Investment protection contracts

Autor: Martina Korvasová

Souhrn

Tato práce se nazývá „Smlouvy o ochraně investic“. Cílem této práce je poukázat na problematiku a obvyklý obsah smluv o ochraně a podpoře investic, jejich význam a dále také na spory, které mohou vzniknout mezi stranami, které tyto dohody uzavřely. Text je rozdělen do několika kapitol. Teoretická část je zaměřená na klíčové pojmy, které se týkají tohoto tématu. Další kapitola pak hovoří o možném způsobu zacházení s mezinárodními investicemi. Následující kapitola se zabývá strukturou dohod o ochraně investic a poté porušením smlouvy o podpoře a ochraně investic, v práci se také hovoří o právní úpravě investic. Praktická část řeší spory o ochraně a podpoře investic, v prvním případě se jedná o spor mezi Českou republikou a USA, tato kauza se stala veřejně známou a týkala se porušení smluvních závazků mezi ČR a panem Lauderem. Druhá kauza obsažená v této práci je pak zaměřená na hrozbu sporu mezi ČR a Čínskou lidovou republikou, uzavření smlouvy mezi těmito stranami bylo pro ČR značně nevýhodné, proto došlo po vzájemných ústupcích k její úpravě. Třetí spor se týká společnosti Saluka Investmenst BV a ČR.

Summary

The work is called “Investment protection contracts”. The aim of this work is to highlight the issues and the content of agreements on the protection and promotion of investment, their importance and also to disputes that may arise between the parties that closed these agreements. The text is divided in several chapters. The theoretical part concentrates on key concepts that relate to the subject. Another chapter is about a possible mode of international investments treatment. Then there is a chapter dealing with structure of investment protection contracts, with breaking of an investment support and protection contract, and also with investment legislation. The practical part deals with investment support and protection disputes, the first example is a dispute between the Czech Republic and the USA, the case became known to the public and concerned breaking of contract commitments between the Czech Republic and Mr. Lauder. The other case in the work focuses on a dispute between the Czech Republic and China, as the contract between the two sides was very disadvantageous for the CR, and had to be amended. Third argument involves Saluka Investmenst BV and CR.

Klíčová slova:

- Investice
- Ochrana investic
- Podpora investic
- Smlouvy
- Řešení sporů

Keywords:

- Investment
- Investment protection
- Support investment
- Contract
- Dispute Settlement

JEL Classification:

- H000 - Public Economics: General
- K000 - Law and Economics: General
- M200 - Business Economics: General

Obsah

1 Úvod.....	1
2 Smlouvy o ochraně investic	3
2.1 Vymezení základních pojmů	3
2.1.1 Investice.....	3
2.1.2 Mnohostranné smlouvy	5
2.1.3 Dvoustranné smlouvy	6
2.1.4 Ochrana a podpora investic	7
2.1.5 Investor	7
2.1.6 Investiční spor.....	7
2.2 Způsoby zacházení s mezinárodními investicemi.....	8
2.3 Struktura dohod o ochraně investic	9
2.4 Porušení smlouvy o ochraně a podpoře investic.....	11
2.5 Právní úprava investic.....	13
3 Řešení sporů ve dvoustranných dohodách	14
3.1 Typy sporů.....	14
3.2 Smlouva o ochraně investic mezi Českou Republikou a USA a jejich spor.....	15
3.3 Smlouva o ochraně investic s Čínou a hrozba sporu	21
3.4 Spor Saluka Investments BV a Česká republika.....	27
4 Závěr.....	29
Literatura	31
Přílohy	

Seznam zkratk

OECD - Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj

GATT- General Agreement on Tariffs and Trade

CET 21- Central European Television 21, s.r.o.

CEDC- Central European Development Corporation GmbH

ČNTS- Česká nezávislá televizní společnost s.r.o.

CEM- Central European Media Enterprises

IPB- Investiční a Poštovní banka

ČSOB- Československá obchodní banka, a.s.

Seznam grafů

Graf 1 Přímé zahraniční investice.....	5
--	---

1 Úvod

Tato práce se zabývá smlouvami o ochraně a podpoře investic, zaměřuje se na jejich strukturu, způsoby zacházení s mezinárodními investicemi a právní úpravu těchto smluv, dále poukazuje na bilaterální smlouvy konkrétně na smlouvu ČSFR a USA a jejich vzniklý spor, druhý příklad se týká Čínské lidové republiky a ČR a s nimi spojená hrozba sporu a poslední část práce se věnuje sporu ČR se společností Saluka Investments BV, který vznikl z důvodu porušení smlouvy o vzájemné podpoře a ochraně investic mezi ČSFR a Nizozemských královstvím.

Práce je rozdělena do několika strukturovaných částí, kde první je teoretická část a jsou v ní vymezeny základní pojmy, jako jsou investice, investor, dvoustranné či mnohostranné smlouvy aj. Další úsek teoretické části se zabývá způsoby zacházení s mezinárodními investicemi, kde se můžeme setkat se třemi základními typy či generacemi dohod o ochraně a podpoře investic. Poté se práce věnuje struktuře dohod o ochraně a podpoře investic, která musí mít určitou formu a musí v ní být obsaženy určité zákonné složky. V práci se setkáme také s porušením smlouvy o ochraně investic, což může vyplývat ze špatně uzavřených podmínek ve smlouvě mezi smluvními stranami. Posledním bodem teoretické části je pak právní úprava těchto smluv, tu můžeme nalézt v bilaterálních dohodách, ale také v multilaterálních dohodách, přesto ucelená úprava mezinárodních investic neexistuje.

Praktická část práce se opírá o konkrétní příklady smluv o ochraně a podpoře investic a sporů mezi smluvními stranami, tedy jedná se o dvoustranné dohody, které jsou předmětem této práce. Jako první jde o spor mezi ČR a USA, který byl dosti propírán v médiích. Spor se jednal komerčního televizního vysílání v ČR a vycházel z porušení smlouvy o ochraně investic uzavřené 22. 10. 1991 mezi ČSFR a USA. Výsledkem tohoto sporu byla arbitráž, která dopadla příznivě pro ČR, a nemuselo dojít k finančnímu plnění z naší strany.

Druhý příklad se týká smlouvy mezi ČR a Čínskou lidovou republikou, kde došlo k hrozbě sporu a k nutnosti úpravy již vzniklé smlouvy. Tato dohoda mezi smluvními stranami byla do značné míry pro Českou republiku nevýhodná, proto ze strany Ministerstva financí a příslušných rezortů došlo ke sjednání nové investiční dohody, která by měla nahradit již existující dohodu. Tím prvním impulsem k tomuto kroku byla stížnost našich investorů na diskriminující zacházení ze strany úřadů v Číně. Další impuls byl dán také tím, že po vstupu do Evropské unie muselo dojít k harmonizaci dohody s Čínou s povinnostmi, které naší zemi vyplývaly z členství v EU. Výsledkem sice byla dohoda nová, ale muselo z obou stran dojít k řadě ústupků a kompromisů. Třetí příklad se zabývá sporem mezi ČR a společností Saluka Investments BV, který vznikl z porušení smlouvy o ochraně investic uzavřené mezi ČSFR a Nizozemským královstvím. Podle společnosti Saluka vůči ní ČR jednala způsobem, který byl nespravedlivý a vyvlastňující, diskriminující a zároveň nerovný, a že porušila závazky, které vyplývaly z Dohody.

ČR v rámci jejího hospodářského rozvoje má snahu k vytváření příznivých podmínek pro všechny investory na našem území, do toho spadá povinnost vytvářet právě příznivé podmínky, aby investoři z jiných zemí měli zájem své investice vložit právě k nám. Musí dojít z naší strany také k tomu, aby bylo zajištěno právní prostředí, které odvrací v práci zmiňované vzniklé konflikty, právní prostředí je pro investory důležité z toho důvodu, aby věděli, že jejich investic budou ochráněny. Tedy hlavní podstatou vzniklých smluv je usnadnění a podpora při investování na území mezi smluvními stranami. Strany si tak mezi sebou stanoví podmínky (na základě vnitrostátního právního řádu). Je nutné také uvést, že Česká republika je otevřenou ekonomikou, která spočívá v zapojení národního hospodářství především do ekonomických mezinárodních vztahů, a proto také záleží i na ekonomickém prostředí. Ve velké míře také záleží na pověsti dané země v zahraničí, která bude mít vliv na vznik smlouvy mezi stranami.

Cílem této práce je poukázat na problematiku a obvyklý obsah smluv o ochraně a podpoře investic, jejich význam a dále také na spory, které mohou vzniknout mezi stranami, které tyto dohody uzavřely.

2 Smlouvy o ochraně investic

Úplně první myšlenky týkající se investic pochází z roku 1989, kdy si ještě dřívější Československo začalo uvědomovat velkou důležitost budování jak samotné tržní ekonomiky, tak masivního přílivu zahraničních investorů. Zásadní roli v lákání zahraničního kapitálu sehrály právě smlouvy o ochraně a podpoře investic, jež zaručovaly ochranu investic. Standardem a hlavním motivem smluv je příslib rovnoprávného a spravedlivého zacházení. V současnosti má Česká republika sepsané smlouvy s více jak 70 zeměmi a další jsou nachystány k ratifikaci. □ *Ochrana a podpora mezinárodních investic patří mezi jednu z nejpraktičtějších oblastí úpravy soudobého mezinárodního práva veřejného. Jde o pravidla smluvního původu, které přijímají státy mezi sebou, které tak na sebe berou závazky týkající se zacházení se zahraničními investicemi a jejich ochrany.*¹

2.1 Vymezení základních pojmů

2.1.1 Investice

Vymezení tohoto pojmu není tak jednoduché jak by se mohlo na první pohled zdát. Svým původem se jedná o pojem ekonomický, nikoliv právní. Z důvodu toho, že právo s ním pracuje, tak vedle sebe existují jak definice právní, tak ekonomické.

Z ekonomického hlediska pojem investice spočívá v tom, že musí dojít k naplnění tří základních kritérií, tedy investice musí zahrnovat ekonomický přínos, který je poskytnut na dobu určitou a musí zahrnovat podnikatelské riziko, což znamená, že odměna investora bude záviset na hospodářském výsledku společnosti.²

Z právního hlediska jednotná forma investice není. Jednotlivé mezinárodní instrumenty pojem investice definují různým způsobem. Je to dáno z toho důvodu, že mnohostranné či dvoustranné smlouvy se nezajímají o stejné cíle, a proto na investice pohlíží z různých aspektů.

¹ ŠTURMA, P. (2008). *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. PRAHA: Linde, s.r.o., str. 10.

² ŠTURMA, P. (2008). *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. PRAHA: Linde, s.r.o., str. 21-22.

Lze však obecně říci, že mnohostranné smlouvy používají spíše definici abstraktní, zatímco dvoustranné dohody kromě obecné formulace i taxativní výčet toho, co strany mezi sebou chtějí považovat za investici.³

2.1.1.1 Investice přímé a nepřímé

Pro účely ochrany se investice rozdělují na přímé a nepřímé, neboli portfolio investice. Nepřímé investice jsou nízké kapitálové účasti, které představují méně než 10% na základním jmění společnosti. Přímé investice jsou ty, které umožňují zahraničnímu investorovi, aby se podílel aktivně na řízení a kontrole podniku. Minimální výše podílu na základním jmění musí být alespoň 10-20 procent, aby se investor mohl podílet na těchto činnostech. Přímé zahraniční investice jsou také zdrojem řady přímých i nepřímých dopadů na hostitelskou ekonomiku. Většina ekonomů se shodují na tom, že přímé zahraniční investice mají pozitivní vliv především na růst produktivity práce v ČR. Zahraniční kapitál také přináší manažerské i technologické know-how, které umožňuje efektivní fungování společnosti. Dále také přispívají k rozvoji znalostní ekonomiky. Společnosti, které jsou kapitálově silné, nabízí akademické sféře především vysokým školám možnost spolupráce v oblasti výzkumu a vývoje, ale i v oblastech různých inovací. □ *Kontrakt se zahraničním investorem znamená šanci zapojit se do globálních produkčních řetězců a získat tak přístup k dalším zakázkám. Z makroekonomického hlediska přispívají zahraniční firmy vzhledem ke své výrazné exportní orientaci ke zlepšování platební bilance, a tím ke zvyšování tempa hospodářského růstu.* □⁴

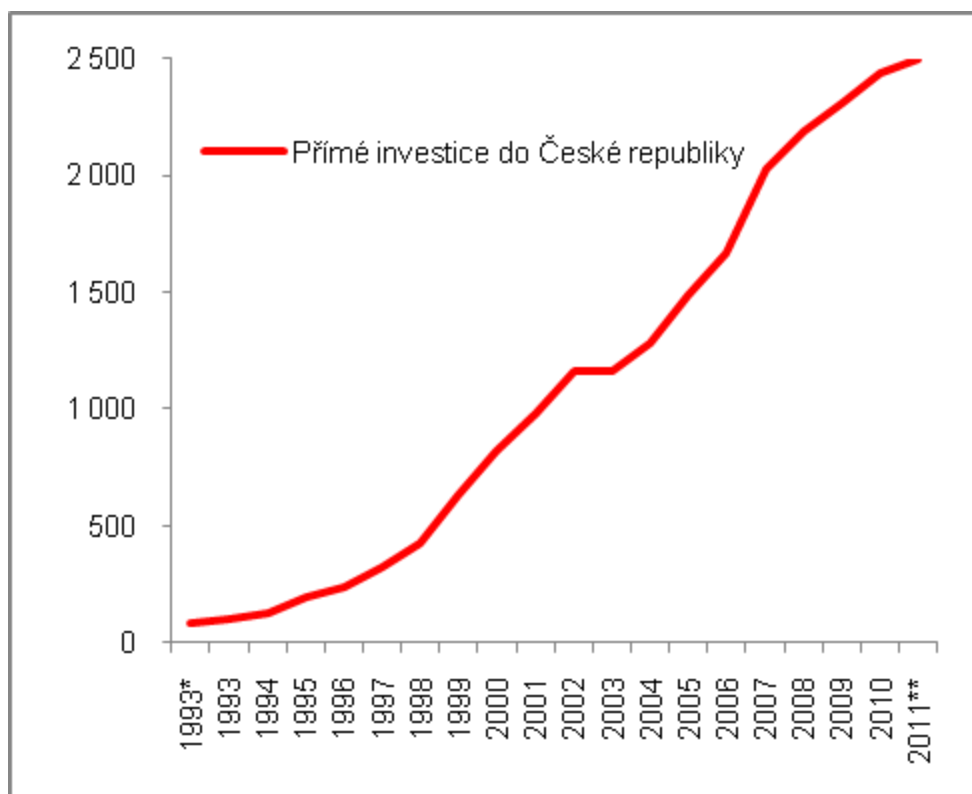
Podle M. Sroholec⁵ mezi negativní dopady přímých zahraničních investic může být to, že nemusí podporovat hospodářský růst a zaměstnanost, pokud dochází k vytlačování již existujících investic nebo pokud nenavazují vazby s domácími firmami.

³ BALAŠ, V., ŠTURMA, P. (1997). *Kurz mezinárodního ekonomického práva*. PRAHA: C. H. Beck, str. 172.

⁴ *Vliv přímých zahraničních investic* [online]. 2012 [cit. 2012-09-02]. Dostupné z WWW: <http://www.czechinvest.org/vliv-pzi>

⁵ SRHOLEC, M. (2004). *Přímé zahraniční investice v České republice, teorie a praxe v mezinárodním srovnání*. PRAHA: Linde, s.r.o., str. 44.

Graf 1 Přímé zahraniční investice do roku 2011 v mld. Kč

Zdroj: *Přímé zahraniční investice* [online]. 2011 [cit. 2012-10-02]. Dostupné z: [http://www.olomouc.czso.cz/csu/2011ediciplan.nsf/t/9600213BB4/\\$File/a-1158-11a02%20opr.pdf](http://www.olomouc.czso.cz/csu/2011ediciplan.nsf/t/9600213BB4/$File/a-1158-11a02%20opr.pdf)

2.1.2 Mnohostranné smlouvy

Cílem těchto smluv je vytvářet univerzální režim ochrany mezinárodních investic. Zpravidla mnohostranné smlouvy dávají přednost použití abstraktnější definice samotné investice. Nejznámější mnohostrannou smlouvou je Washingtonská úmluva, která se týká řešení sporů z investic, tuto smlouvu podepsalo více než 150 států a členským státem se stala od roku 1993 i Česká republika. V článku 25 odst. 2 Washingtonské úmluvy je vyřešena otázka povahy mezinárodní investice vymezením cizího investora a to tak, že: *Občanem jiného smluvního státu se rozumí:*

a) jakákoliv fyzická osoba, která měla občanství jiného smluvního státu, než je stát, strana ve sporu v den, kdy se strany dohodly předložit takový spor smírčímu nebo

rozhodčímu soudu, jakož i k datu, ke kterému byla žádost registrována podle článku 28 odst. (3) nebo článku 36 odst. (3), ale nezahrnuje žádnou osobu mající k oběma datům také občanství smluvního státu, strany ve sporu.

b) jakákoliv právnická osoba, která měla příslušnost jiného smluvního státu, než je stát, strana ve sporu, v den, kdy se strany dohodly předložit takový spor ke smírčímu nebo rozhodčímu úřadu, a jakákoliv právnická osoba, která měla příslušnost smluvního státu strany ve sporu k tomuto datu a která na základě zahraniční kontroly, na niž se strany dohodly, by měla být pro účely této úmluvy považována za subjekt jiného smluvního státu. □ ⁶ Z této definice přísně a jasně vyplývá podmínka občanství fyzických osob. Tato úprava rezolutně zakazuje přístup k Mezinárodnímu středisku pro řešení samotných sporů fyzické osobě, která je občanem smluvního státu, jež je stranou v samotném sporu. U právnických osob je přístup ve Washingtonské smlouvě mnohem pružnější. A to z toho důvodu, že umožňuje řešit spory a přiznat mezinárodní povahu i investicím zřízeným právnickou osobou, jež má příslušnost smluvního státu v samotném sporu v případě, že tento stát přiznal, že by na základě zahraniční kontroly mohla nebo měla být považována za subjekt jiného státu.

2.1.3 Dvoustranné smlouvy

V případě dvoustranných smluv je nutné brát v úvahu dva smluvní typy. □ *Jednak jsou to starší smlouvy označované jako úmluvy o usazování a zřizování podniků (conventions d'etablissement) nebo smlouvy o přátelství, obchodu, a plavbě (treaties on friendship, commerce and navigation). Jde o stejný typ smluv, které se vztahují na příslušníky (fyzické i právnické osoby) jedné smluvní strany na území druhé smluvní strany.* □ ⁷ Obecně lze říci, že upravují všechny možné aspekty činností těchto osob od ochrany jejich majetku až po právní ochranu aj. Tím tedy předcházejí následným dohodám o ochraně investic. Příkladem dvoustranné dohody může být dohoda mezi USA a ČSFR nebo ČSFR a ČLR, které budou v práci podrobněji rozebrány.

⁶ ŠTURMA, P. (2001). *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. PRAHA: Linde, s.r.o., str. 30.

⁷ ŠTURMA, P. (2001). *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. PRAHA: Linde, s.r.o., str. 33.

2.1.4 Ochrana a podpora investic

Ochranou investic máme na mysli, že hostitelský stát má povinnost zajistit bezpečnost jak právní, tak vlastnickou a to před znárodněním, tedy brání majetku do veřejného vlastnictví nebo také vyvlastněním, tím se myslí odnětí nebo omezení vlastnického práva anebo jinými zásahy ze strany jednotlivců či různých státních orgánů.

Podpora investic pak znamená závazek všech smluvních stran vytvářet a zajistit příznivé podmínky pro investory z druhého státu.

2.1.5 Investor

Investorem může být jakákoliv právnická osoba nebo fyzická osoba, která vyhledává optimální způsob, jak nejlépe by mohla zhodnotit své volné prostředky. Ve smlouvě mezi ČSFR a ČLR, která je předmětem této práce a) *□ fyzická osoba znamená jakoukoli fyzickou osobu, která je státním příslušníkem kterékoli smluvní strany v souladu s jejím zákonodárstvím b) právnická osoba znamená ve vztahu k některé smluvní straně jakoukoli osobu zapsanou do rejstříku nebo zřízenou v souladu s jejím zákonodárstvím.* □⁸

2.1.6 Investiční spor

Může nastat situace, kdy strany mezi sebou budou mít rozdílné názory na plnění určitých ustanovení investičních dohod, proto si v bilaterálních dohodách upravují postup, jak bude řešen případný spor. Nejčastěji dochází ke vzniku dvou sporů, a to *□ mezi smluvními státy dohody o podpoře a ochraně investic, jejichž předmětem bývá výklad a použití dohody o podpoře a ochraně investic uzavřené mezi smluvními státy nebo mezi smluvním státem a investorem pocházejícím z druhého smluvního státu, které se nejčastěji týkají opatření provedených smluvním státem.* □⁹

⁸ *Sbírka právní předpisů* [online]. 1993 [cit. 2012-07-02]. Dostupné z WWW: <http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1993s095&DR=SB>

⁹ *Bakalářská práce Ivana Vanická* [online]. 2007/2008 [cit. 2012-09-02], Dostupné z WWW: is.muni.cz/th/143632/pravf_b/Bakalarska_prace_Ivana_Vanicka.pdf

2.2 Způsoby zacházení s mezinárodními investicemi

Jak uvádí P. Šturma¹⁰ v dohodách o ochraně investic se můžeme setkat se třemi základními typy či generacemi dohod o ochraně a podpoře investic. Na základě první dohody dochází k uzavírání smluv mezi evropskými státy. Tento způsob se zaměřuje především na ochranu investic jak proti znárodnění, tak proti vyvlastnění, tedy zaručuje investorům případnou náhradu pro tyto případy. Co se týče zacházení s investicemi a podpory investic, dohody odrážejí kompromis mezi zájmy samotných příjemců a mezi zájmy investorů z průmyslových vyspělých zemí. Tyto smluvní strany jsou zavázané k podpoře mezinárodních investic, ale ponechávají hostitelským státům určitou pravomoc ke kontrole a k povolování zřizování investic v souladu s určitými prioritami jejich hospodářské politiky. Příklad dohody o vzájemné podpoře a ochraně investic je uveden ve smlouvě mezi Nizozemským královstvím a ČSFR z roku 1992-569/1992 Sb., čl. 2: *„Každá smluvní strana na svém území podporuje investice investorů druhé smluvní strany a povoluje tyto investice v souladu s ustanovením svého právního řádu. Ve smlouvách je dále upraveno, jak se s jednotlivými investicemi zachází v době, kdy už existují. Opět např. v dohodě o podpoře a vzájemné ochraně investic mezi ČSFR a Nizozemským královstvím z roku 1992 – 569/1992 Sb., čl. 3: „(1) Každá smluvní strana zabezpečí investicím investorů druhé smluvní strany nestranné a spravedlivé zacházení a nebude nepřiměřenými nebo diskriminačními opatřeními poškozovat správu, řízení, udržování, používání, využití nebo dispozici s investicemi těchto investorů. Každá smluvní strana poskytne těmto investicím zejména plnou bezpečnost a ochranu, která v žádném případě nebude menší než přiznávaná investicím vlastních investorů nebo investicím investorů z kteréhokoliv třetího státu, pokud je pro dotčeného investora výhodnější. Takto je investorům ze smluvních států zaručen národní režim, tj. je s nimi zacházeno stejně, jako s investory domácími. □¹¹*

¹⁰ ŠTURMA, P. (2001). *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. PRAHA: Linde, s.r.o., str. 47- 48.

¹¹ *Bakalářská práce Jiří Uvíra* [online]. 2007 [cit. 2012-19-07], Dostupné z WWW: http://is.muni.cz/th/108373/pravf_b/?lang=cs

Druhým typem neboli druhou generací, je tzv. dohoda amerického typu, která vznikla v roce 1983. Od této doby ji USA prosazují při uzavírání dvoustranných dohod. Pro tento typ je charakteristické, že kromě vysokého standardu ochrany investic, se hlavně zaměřují na pravidla zacházení. Hlavní odlišnost od prvního evropského typu je v tom, že tyto dohody rozšiřují princip národního zacházení nejen na pre-investiční fázi, ale také na post-investiční fázi.

Poslední třetí generace mohou být někdy označovány jako mnohostranné nebo dvoustranné, a které zavádějí tzv. nové disciplíny, tedy: „*především stanoví zákazy různých investičních opatření spojených s obchodem i jiných. Státům tak odpadá možnost podmiňovat investice splněním specifických podmínek a přejímáním závazků ze strany budoucích investorů, kdežto investoři mohou ještě lépe využívat svých komparativních výhod. Dochází zde k propojování pravidel liberizace obchodu s liberalizací investic. Tímto způsobem se ještě více zajišťuje zacházení s investory podle národního režimu.*“¹²

2.3 Struktura dohod o ochraně investic

Dohody o ochraně investic tvoří v jednotlivých člancích podle J. Uvíry¹³ tyto následující oblasti:

- definice investice- tento pojem byl již výše vysvětlen.
- ochrana a podpora investic- jde o jakési explicitní vyjádření závazku států chránit a podporovat investice všech příslušníků smluvních států na vlastním území, a to musí probíhat v souladu s vnitrostátním právním řádem, nesmí docházet k jakékoliv diskriminaci, a také nesmí docházet k protizákonným úkonům znemožnění nakládání s investicemi.
- náhrada za ztrátu nebo škodu- tedy závazek státu, že pokud dojde k nějakým nepokojům na území smluvního státu např., pokud dojde k ozbrojenému konfliktu či jiným podobným událostem, musí dojít k poskytnutí náhrady

¹² ŠTURMA, P. (2001). *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. PRAHA: Linde, s.r.o., str. 37.

¹³ *Bakalářská práce Jiří Uvíra* [online]. 2007 [cit. 2012-19-07]. Dostupné z WWW: http://is.muni.cz/th/108373/pravf_b/?lang=cs

investorovi druhého státu, a to ve stejné výši, jaké poskytne vlastník i ostatním investorům z třetích zemí.

- doložka nejvyšších výhod a národní zacházení- sem patří povinnost poskytovat investorům smluvních států naprosto stejné výhody, které jsou poskytovány investorům domácím (tzv. národní zacházení), a také povinnost poskytování investorům smluvního státu úplně stejné zacházení a výhody, jaké jsou poskytovány investorům nesmluvních zemí.
- převody- znamená povinnost zabezpečení smluvních stran k převodu všech plateb, které souvisejí s investicemi.
- postoupení práv-povinnost akceptace postoupení nároků investora, jež měl záruku, která byla vydána za jeho investici od vlastního smluvního státu na tento stát.
- vyvlastnění- povinnost smluvního státu nevyvlastnit nebo neznárodnit nebo provádět tomuto podobné opatření s obdobným účinkem jinak, než pouze z důvodu veřejného zájmu, a to jen na základě ustanovení v zákoně a za odpovídající náhradu, která zpravidla odpovídá tržní ceně.
- řešení sporů mezi smluvními stranami – stanovuje, jakým způsobem dojde k řešení různých sporů mezi smluvními stranami (státy), a to od povinnosti snažit se vyřešit spory jednáním a konzultacemi mezi stranami, až po řešení sporů před rozhodčím soudem.
- řešení sporů z investic mezi investorem druhé smluvní strany a smluvní stranou-
□ *jedno z nejdůležitějších ustanovení smlouvy, a to dohoda smluvních stran, že v případě sporu mezi smluvní stranou a investorem druhé smluvní strany, se spory řeší před rozhodčím soudem a zpravidla nabízí výběr ze dvou variant:*
 - *Mezinárodním středisku pro řešení sporů s investicí s přihlédnutím na použitelné ustanovení Washingtonské úmluvy z 18. března 1965 o řešení*

sporů o investicích mezi státy a občany jiných států (jsou – li smluvními stranami této dohody),

- *Rozhodci nebo rozhodčímu soudu řízení ad hoc, a to zpravidla podle Rozhodčích pravidel Komise Organizace spojených národů pro mezinárodní právo obchodní.* □ ¹⁴

- závěrečná ustanovení- v nich jsou upraveny skutečnosti, jako je doba trvání nebo nabytí platnosti a účinnosti smluv aj.

2.4 Porušení smlouvy o ochraně a podpoře investic

V posledních několika letech musela Česká republika čelit řadě arbitrážních žalob, týkající se náhrady škody, která byla způsobená určitým porušením některé z dvoustranných dohod ze smluv o vzájemné ochraně a podpoře investic. Hlavní podmínkou, která musí být ze strany investora splněna, pokud chce dosáhnout ve sporu úspěchu je, aby prokázal, že došlo k porušení povinnosti žalovaného státu. To znamená tedy, že ve vztahu k investorovi porušil stát mezinárodní smlouvu o ochraně a vzájemné podpoře investic. Obecně lze říci, že bude záležet na konkrétním obsahu dané smlouvy, avšak investor musí prokázat, že došlo k porušení určitého standartu. Podle J. Šmídy¹⁵ sem patří:

1. Spravedlivé a nestranné zacházení- jedná se o základní určitý princip, za jehož porušení lze považovat svévolné a nespravedlivé zacházení, jež dosahuje hranice neakceptovatelnosti z mezinárodního hlediska. Avšak tento princip nesmí být vykládán příliš široce, a to z toho důvodu, že by mohl takový postup zničit hlavní účel mezinárodní smlouvy. Z tohoto důvodu je potřeba uvedený princip

¹⁴ *Bakalářská práce Jiří Uvíra* [online]. 2007 [cit. 2011-19-07]. Dostupné z WWW: http://is.muni.cz/th/108373/pravf_b/?lang=cs

¹⁵ *Porušení smlouvy o ochraně a podpoře investic* [online]. 2006 [cit. 2011-23-07]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/poruseni-smlouvy-o-podpore-a-ochrane-investic-42893.html>

vykládat takovým způsobem, aby byl motivován příliv zahraničních investic nebo aby nedocházelo k tomu, že budou odrazováni zahraniční investoři.

2. Nezasahování do investic- tento standard lze definovat jako negativní dopad, který je způsobený opatřeními přijatými státem, jež přijímá investici (zahraniční). Tento princip lze považovat za určité stanovisko spravedlivého a nestranného zacházení, jež označuje konkrétní následky při porušení spravedlivého a nestranného zacházení s ohledem na řízení, udržování, využití anebo dispozici s investicemi.
3. Legitimní očekávání- tento pojem je určujícím prvkem principu spravedlivého a nestranného zacházení, protože povinnost poskytnout spravedlivé a nestranné zacházení znamená investici poskytnout takové zacházení, jež nebude narušovat základní očekávání, jež měl investor, když prováděl investici. *□Legitimní očekávání nelze posuzovat na základě subjektivního vnímání investora. Vychází se naopak z racionálního posouzení všech okolností případu. Za porušení uvedeného principu se dále nepovažuje změna podmínek, ze kterých investor při provádění investice vycházel, pokud je tato změna odůvodněna veřejným zájmem příslušného státu. Po státech nelze požadovat, aby okolnosti trvající v době provedení investice zůstaly navždy nezměněny. V rozporu s uvedeným standardem je však jakýkoliv nátlak na investora. Uvedenému principu by se také přičilo, pokud by stát porušil své prohlášení, ze kterého investor při provádění investice důvodně vycházel. □¹⁶*
4. Ochrana a plná bezpečnost- tento standard se zaměřuje na určitou ochranu fyzické integrity dané investice před nějakým narušením za použití určité síly.

¹⁶ Porušení smlouvy o ochraně a podpoře investic [online]. 2007 [cit. 2011-19-07]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/poruseni-smlouvy-o-podpore-a-ochrane-investic-42893.html>

2.5 Právní úprava investic

Otázky ohledně mezinárodního investování jsou zahrnuty v právní úpravě, která je sice velmi bohatá, avšak dosti nesystematická. Jednotlivé pravidla lze nalézt v bilaterálních dohodách, ale také v multilaterálních dohodách, přesto ucelená úprava mezinárodních investic neexistuje. Lze uvést příklady nejvýznamnějších mnohostranných a vícestranných smluv. □ *Na univerzální investiční dohodě se světové fórum nedokázalo shodnout (projekt MAI vypracovaný na půdě OECD¹⁷ nebyl úspěšný). Smlouvy zabývající se pouze určitou konkrétní částí ekonomického života naopak schváleny byly. Například mnohostranná Dohoda o obchodních aspektech investičních opatření (TRIMs¹⁸), která byla přijata v rámci Uruguayského kola jednání GATT¹⁹ v r. 1994, se vztahuje pouze na investiční opatření, týkající se obchodu se zbožím. Dohoda k energetické chartě z r. 1994 upravuje zahraniční investice v sektoru energetiky. K usnadňování řešení sporů z investic mezi smluvními státy a občany druhých smluvních států byla v r. 1965 přijata Washingtonská úmluva. Příkladem významné vícestranné dohody je regionální Severoamerická dohoda o volném obchodu (NAFTA). □ ²⁰*

Praktická část práce je zaměřená na řešení sporů, které vycházejí z uzavíraných dvoustranných dohod, a ve kterých si strany mezi sebou uzavírají podmínky, ale kde přesto dochází ke sporům např. z důvodu porušení smlouvy o ochraně a podpoře investic. Zaměřím se na dva vzniklé spory s a na hrozbu sporu, kde pokud by nedošlo k úpravě smlouvy o ochraně investic, mohlo by ČR hrozit arbitrážní řízení.

¹⁷ Organizace pro ekonomickou spolupráci a rozvoj, jejímž cílem je např. přispívat k rozvoji světového obchodu, a to na mnohostranném nediskriminačním základě a v souladu s mezinárodními závazky.

¹⁸ TRIMs jsou opatření přijímaná vládami k regulaci a na přilákání zahraničních investic. Zahrnují např. daňové úlevy, poskytování služeb nebo pozemků za zvýhodněných podmínek.

¹⁹ Z angl. General Agreement on Tariffs and Trade (všeobecná dohoda na clech a obchodu)-jedná se o mnohostrannou dohodu, která zahrnuje pravidla pro řízení obchodu a také pro fórum, Světovou obchodní organizaci (WTO), k řešení obchodních sporů mezi členy a také k jednání o obchodních záležitostech.

²⁰ *Bakalářská práce Ivana Vanická* [online]. 2007/2008 [cit. 2012-09-02]. Dostupné z [WWW:is.muni.cz/th/143632/pravf_b/Bakalarska_prace_Ivana_Vanicka.pdf](http://WWW.is.muni.cz/th/143632/pravf_b/Bakalarska_prace_Ivana_Vanicka.pdf)

3 Řešení sporů ve dvoustranných dohodách

3.1 Typy sporů

Hlavní složkou a součástí dohod týkajících se ochrany investic je samotná úprava řešení sporů. „Bylo by samozřejmě hrubým zjednodušením redukovat význam dvoustranných dohod o podpoře o ochraně investic jen na doložky o řešení sporů. Z praktického pohledu jde ovšem o mimořádně významný nástroj k zajištění právní ochrany investorů. Sebelepší materiální pravidla zacházení se zahraničními investicemi a záruky proti jejich poškození či vyvlastnění by se mohli ukázat nedostatečné, kdyby v případě jejich porušení (skutečného či domnělého) nebo neshody o jejich výklad a provádění neexistovaly mezinárodněprávní mechanismy (procesní pravidla a instituce) pro řešení takových sporů.“²¹ Z pohledu mezinárodních sporů se můžeme setkat s těmito typy sporů:

1. Spory mezi smluvními státy-tyto spory vznikají mezi jednotlivými státy, jejichž obsah se bude většinou týkat problematiky správného výkladu různých ustanovení konkrétní dohody, a který bude řešen instituty, které spadají do mezinárodního veřejného práva. U takového druhu sporů se nepočítá s nějak velkým množstvím sporů, je to dáno z toho důvodu, že účastníci smlouvy si podmínky připraví mezi sebou a na základě toho pak dojde k samotné realizaci smluv. Pokud však dojde ke sporu, je řešen smířčími prostředky, které jsou v rámci diplomatických postupů.
2. Spor mezi státem, v níž je určitá investice a mezi investorem- k ochraně investic a procesu řešení sporů je nejčastějším způsobem jeho řešení arbitráž mezi investorem a státem.

²¹ ŠTURMA, P. (2001). *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. PRAHA: Linde, s.r.o., str. 81.

3.2 Smlouva o ochraně investic mezi Českou Republikou a USA a jejich spor

V následující kapitole bude rozveden veřejně známý spor mezi ČR a panem Ronaldem Stevenem Lauderem. Předmětem rozporu a důvodu ke vzniku arbitráže bylo údajné porušení smluvních závazků mezi stranami. Spor se jednal komerčního televizní vysílání v ČR a vycházel z porušení smlouvy o ochraně investic uzavřenou 22. 10. 1991 mezi ČSFR a USA. Pro upřesnění uvedme úpravu dohody o způsobu řešení sporů mezi Českou a Slovenskou Federativní republikou a mezi Spojenými státy americkými. Jedná se o sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 187/ 1993 Sb.:

Česká a Slovenská republika a Spojené státy americké na základě přání podporovat zvětšení vzájemné hospodářské spolupráce, pokud půjde o investice mezi státními příslušníky a danou společností z jedné strany (smluvní) na území země druhé, uzavřeli dohodu o ochraně investic. Kde: „*souhlasíce, že spravedlivé a nestranné zacházení s investicemi je žádoucí pro zachování stabilního systému pro investování a pro maximálně efektivní využívání ekonomických zdrojů, a potvrzující svůj zájem rozvíjet hospodářskou spolupráci v souladu s principy a ustanoveními závěrečného aktu, podepsaného v Helsinkách 1. srpna 1975 a s dalšími dokumenty Konference o bezpečnosti a spolupráci v Evropě, přesvědčeny, že soukromé podnikání na svobodných a volně přístupných trzích poskytuje nejlepší možnosti zvyšování životní úrovně a hodnoty života obyvatel smluvních stran, zlepšení blahobytu pracujících a podpory obecného respektování mezinárodně uznaných práv pracujících, rozhodnuty uzavřít dohody o vzájemné podpoře a ochraně investic, se dohodly na následujícím.*”²² V následujícím textu bude uveden pouze článek VI. a VII., jež jsou předmětem této práce, a které se týkají právě investičního sporu, ostatní články této dohody jsou pro tuto práci bezpředmětné.

V dohodě v článku VI. je tedy investiční spor vykládán jako „*Investiční spor je pro účely tohoto článku definován jako spor týkající se: interpretace nebo použití investiční smlouvy mezi jednou smluvní stranou a státním příslušníkem nebo společností*

²² Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 187/1993 Sb. [online]. 1991 [cit. 2012-09-02]. Dostupné z WWW: <http://www.blisty.cz/files/isarc/9911/19991118f.html>

druhé smluvní strany. □²³ Dále je v dohodě uvedeno, že pokud dojde ke sporu mezi stranami, jako první se musí pokusit řešit spor jednáním a vzájemnými konzultacemi, přičemž je možné, aby byla použita i nezávazná jednání se třetí stranou. Pokud však vzniklý spor nebude možné řešit těmito konzultacemi a jednáním, bude předložen k vypořádání, a to postupem vhodným pro samotné řešení sporů a na němž se smluvní strany předem dohodnou (*„Jakákoli majetková vypořádání ve sporu, včetně těch, která se týkají vyvlastnění, stanovená v investiční smlouvě budou závazná a vymahatelná v souladu s podmínkami investiční smlouvy, příslušnými ustanoveními místních zákonů a příslušnými mezinárodními dohodami o vykonávání výroků rozhodčích soudů.*) □²⁴

Dalším bodem, který je zahrnut v článku VI. o investičním sporu je stanovená doba po uplynutí, a to šest měsíců ode dne vzniku sporu, kdy společnost nebo státní příslušník se mohou rozhodnout, zda písemnou formou dají souhlas k předložení sporu a to buď tak, že dojde k jeho vypořádání smírem nebo se dostane k řešení před rozhodčí řízení, tedy Mezinárodní středisko pro řešení sporů (investičních) nebo na základě tzv. UNCITRAL.²⁵ Pokud se smluvní strany nemohou dohodnout na tom, zda je lepším a vhodnějším způsobem použití smíru nebo rozhodčího řízení, rozhodující bude názor dané společnosti nebo dotyčného státního příslušníka.

Ke smíření nebo k rozhodčímu řízení musí být vykonáno na základě ustanovení, a to na základě Konvence a Stanov pravidel Střediska. Místo, kde bude probíhat samotné rozhodčí řízení, musí být stát, jež je sám účastníkem Konvence OSN podepsané v New Yorku roku 1958 o vykonávání a uznání zahraničních soudních rozhodnutí. Všechny smluvní strany se musí zavázat, že bez jakéhokoliv prodlení vykonají nařízení soudu rozhodčího řízení, a také, že obě strany umožní na vlastním území vykonávání daného rozhodčího výroku.

Důležitým bodem v článku VI. o investičních sporech je, že smluvní strany nemohou uplatnit při projednávání sporu jako svou obhajobu protinárok nebo právo na

²³ *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 187/1993 Sb.* [online]. 1991 [cit. 2012-09-02]. Dostupné z WWW: <http://www.blisty.cz/files/isarc/9911/19991118f.html>

²⁴ *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 187/1993 Sb.* [online]. 1991 [cit. 2012-09-02]. Dostupné z WWW: <http://www.blisty.cz/files/isarc/9911/19991118f.html>

²⁵ Rozhodčí pravidla UNCITRAL jsou pravidla pro řešení sporů v rozhodčím řízení, které předložila komise OSN.

kompenzaci, že samotná společnost anebo určitý státní příslušník, již obdržel pojištění z titulu anebo ze záruční smlouvy nějaké odškodnění anebo jiný způsob náhrady za část nebo za celek údajných škod.

Článek VII. obsahuje také informace týkající se sporu mezi smluvními stranami. První bod tohoto článku říká že: „*Jakýkoliv spor mezi smluvními stranami týkající se výkladu nebo použití této dohody, který nebude vyřešen konzultacemi nebo jinými diplomatickými cestami, bude předložen na žádost jedné ze smluvních stran rozhodčímu soudu k závaznému rozhodnutí podle příslušných pravidel mezinárodního práva. Pokud se smluvní strany nedohodnou jinak, budou platit Rozhodčí pravidla Komise OSN pro mezinárodní právo obchodní (UNCITRAL), s výjimkou ustanovení změněných smluvními stranami nebo rozhodci.* □²⁶

Dále platí, že max. do dvou měsíců od doby, kdy strany obdrželi žádosti, musí obě smluvní strany jmenovat jednoho rozhodce. Tito dva zvolení rozhodci pak volí jako předsedu rozhodce třetího, jež je státním příslušníkem třetího státu. Také každá smluvní strana musí uhradit náklady na své zastoupení v probíhajícím rozhodčím řízení. Náklady a různé výlohy rozhodců, předsedů ponесou obě dvě strany stejným dílem. Avšak soud na základě svého uvážení může přiřknout jedné nebo druhé straně větší část těchto nákladů k úhradě.

Výše bylo uvedeno, co obsahuje smlouva o ochraně a podpoře investic, přesněji co uvádí články VI. a VII., jež se týkají řešení investičních sporů, což je předmětem této práce. Smlouvu mezi USA a Českou republikou lze považovat jako jednu z nejpropracovanějších smluv. Přesto však došlo k jejímu porušení a došlo ke konfliktu mezi těmito stranami.

Vraťme se nyní k samotnému procesu. Po roce 1989 došlo ke svržení komunistického režimu a byl přijat demokratický systém vlády, který zahrnoval tržní ekonomiku. Muselo dojít k přijetí nových zákonů, které podporovaly zahraniční investice. Následně na to se začaly uzavírat různé bilaterální smlouvy s cílem vytvoření

²⁶ *Sdělení Ministerstva zahraničních věcí č. 187/1993 Sb.* [online]. 1991 [cit. 2012-09-02]. Dostupné z WWW: <http://www.blisty.cz/files/isarc/9911/19991118f.html>

právní ochrany pro nové investice, jako např. smlouva o vzájemné podpoře a ochraně investic mezi ČSFR a USA.

Dne 30. října roku 1991 byl přijat tzv. Mediální zákon o provozování televizního a rozhlasového vysílání. □ *Tento zákon ustanovil Radu České republiky pro rozhlasové a televizní vysílání k zajištění dodržování Mediálního zákona, rozvoje plurality vysílání a rozvoje domácích a evropských audiovizuálních děl.* □²⁷ Mediální Rada měla oprávnění k udělování provozních licencí. Společnost CET 21²⁸, která vlastnila televizi Novu, žádala o licenci v době, kdy úzce spolupracovala se zahraniční skupinou CEDC,²⁹ v této společnosti měl významný podíl již zmiňovaný pan Lauder. Na konci roku 1992 a začátkem roku 1993 se společnost CEDC na pozvání CET 21, která byla v té době vedená dr. Vladimírem Železným podílela na jednání s již zmiňovanou Mediální Radou, s cílem udělení licence CET 21 s přímých či nepřímým podílem společnosti CEDC. Rada vydala licenci 9. února 1993. □ *Rozhodnutí o udělení licence uznává "podstatný vklad zahraničního kapitálu nutného k nastartování televizního provozu" ze strany CEDC a podmínky připojené k licenci uznávají partnerství CEDC s držitelem licence, jímž je CET 21.* □³⁰ Avšak namísto toho, aby společnost CEDC převzala podíl ve společnosti CET 21, jak se původně plánovalo, dohodli se partneři CEDC a CET 21 v čele s dr. Železným s Mediální Radou na tom, že tento podíl CEDC vyřeší tak, že dojde k založení nového podniku se společnou majetkovou účastí-ČNTS³¹. Následně na to se dr. Železný stal generálním ředitelem, jak ve společnosti CET 21, tak i v ČNTS. Televize Nova se pak stala vysoce ziskovou a zároveň se stala nejúspěšnější a nejoblíbenější televizní stanicí v ČR s více než 50 % publikem. Avšak v roce 1999 přesněji 19. dubna společnost ČNTS zbavila pana Železného jeho funkce v této společnosti, z důvodu vzniku konfliktu mezi panem Lauderem a panem Železným, následně na to CET 21 dne 5. srpna roku 1999 vypověděla se společností ČNTS své smluvní závazky z důvodu, že ČNTS dne 4. srpna 1999 nepředložila denní protokoly, které se týkaly vysílání na nadcházející den. Mediální Rada hrála po celou

²⁷ *Ministerstvo financí* [online]. 2001 [cit. 2012-09-02]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/KonecneRozhodnutiArbitra_pdf.pdf

²⁸ Central European Television 21, s.r.o.

²⁹ Central European Development Corporation GmbH.

³⁰ *Arbitrážní řízení* [online]. 2001 [cit. 2012-09-02]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/ArbitrazniRizeni.doc>

³¹ Česká nezávislá televizní společnost s.r.o.

dobu tohoto procesu důležitou úlohu. Týkalo se to zejména období mezi rokem 1992 a 1993, kdy došlo k udělení licence. Poté konec roku 1995 a začátek roku 1996, kdy vyšel nový mediální zákon a zároveň Mediální Rada proti společnosti ČNTS zahájila správní řízení a hned poté došlo k modifikaci smlouvy mezi CET 21 a ČNTS. Posledním důležitým datem je rok 1999, kdy došlo k porušení smlouvy mezi ČNTS a CET 21. Pan Lauder tedy zahájil arbitrážní řízení proti ČR, kde tvrdil, že ČR prostřednictvím Mediální Rady porušila dohodu mezi stranami. Pokud by televize Nova tento spor prohrála, přišla by společnost CET 21 o 15 miliard Kč, tak vysokou částku by CET 21, ale nedokázala uhradit, dostala by se tedy s největší pravděpodobností do konkurzu. Navrhovatel, tedy pan Lauder jmenoval spoluarbitrem řízení pana Lloyda N. Cutlera a odpůrce spoluarbitrem v řízení jmenoval pana Bohuslava Kleina. Tito spoluarbitři si zvolili za předsedu soudu pana Roberta Brinera. Navrhovatel pan Lauder poté předložil žalobní nároky, kde by ČR měla podniknout takové kroky, které jsou nutné k obnově zákonných a smluvních práv, které jsou spojeny s investicemi navrhovatele. ČR by měla:

- a) *□ dostat příkaz vázat na licenci takové podmínky, které odpovídajícím způsobem odrážejí a zajišťují výlučné právo společnosti ČNTS na poskytování služeb vysílání a její právo na získání celého odpovídajícího příjmu v souvislosti s provozem stanice TV Nova;*
- b) *být povinna tyto podmínky vynutit, a to včetně odnětí licence a jejím novým udělením společnosti ČNTS nebo takovému jinému subjektu a za takových jiných podmínek, aby se obnovila ekonomická základna investic pana Laudera;*
- c) *být odpovědná za náhradu škody, kterou pan Lauder utrpěl, a to v takové výši, kterou určí arbitrážní soud s přihlédnutím, kromě jiných faktorů, k objektivní tržní hodnotě investic pana Laudera před porušeními Dohody. □³²*

³² *Ministerstvo financí* [online]. 2001 [cit. 2012-09-02]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/KonecneRozhodnutiArbitra_pdf.pdf

Následovalo tedy arbitrážní řízení, pan Lauder byl totiž přesvědčen, že Rada pro televizní a rozhlasové vysílání svým přístupem umožnila, aby CET 21 od smlouvy se společností ČNTS, která patřila CME³³, odstoupila. Rozchod společností CET 21 a ČNTS znamenal zároveň pád hodnoty společnosti CME. Pan Lauder si odškodné stanovil jako rozdíl hodnoty jeho investice před sporem a po sporu s CET 21. Ten odhadl na 15 miliard korun. Řízení začalo 5. 3. 2000 v Londýně u již zmiňovaného tříčlenného arbitrážního tribunálu, který měl rozhodnout, zda Česká republika způsobila škodu panu Lauderovi. Podle informací ministerstva financí mělo toto řízení trvat do 14. března a konat se za zavřenými dveřmi v budově Centra pro řešení mezinárodních sporů v Londýně. Výsledkem arbitráže nakonec bylo, že ČR není zodpovědná za ztráty pana Laudera v souvislosti s jeho investicemi do společnosti ČNTS, tato arbitráž tedy dopadla pro ČR příznivě. To se však nedá říct o další arbitráži, která se týkala společnosti CME a ČR, tato žaloba byla opět spojená s televizí Nova. Podle CME došlo k rozporu smlouvy, která byla uzavřena mezi ČSFR a Nizozemským královstvím o podpoře a ochraně investic. Podle CME došlo jednak k porušení zásady spravedlivého a rovného zacházení, ale také došlo k nezajištění bezpečnosti a ochrany. Jako odškodné požadovala společnost náhradu ve výši bezmála 527 milionu USD plus úroky, celkově se tedy jednalo o částku 18 miliard Kč. Arbitři nakonec došli k závěru, že ČR neochránila investice CME v ČR. Toto rozhodnutí bylo potvrzeno nizozemskou arbitráží, poté bylo toto rozhodnutí ještě potvrzeno stockholmskou arbitráží, k ní totiž ČR podala protest, avšak neúspěšně. Tento nálezn byl však podepsán jen dvěma ze tří arbitrů. Samotná částka už v den rozhodnutí byla připsána na speciální účet švédské pobočky Deutsche Bank. Tato banka ji pak měla uvolnit ve prospěch společnosti CME. V této částce musela být zahrnuta suma 4 miliony dolarů, a to za soudní výlohy, které musela ČR zaplatit. Tehdejší premiér Vladimír Špidla tento rozsudek dal za vinu Radě pro televizní a rozhlasové vysílání, která jako správní úřad neumožnila správní řízení na ochranu investic.

³³ Central European Media Enterprises

3.3 Smlouva o ochraně investic s Čínou a hrozba sporu

Dohoda, která byla sjednána mezi Čínskou lidovou republikou a dřívější ČSFR o vzájemné ochraně a podpoře investic byla podepsána v roce 1991 přesněji 4. prosince v Pekingu a její platnost se datuje k 1. prosinci 1992. Avšak tato dohoda byla v řadě bodů pro nás nevýhodná, proto Ministerstvo financí ve spolupráci s ostatními rezorty přistoupilo k tomu, aby byla sjednána investiční dohoda o ochraně investic nová, která by měla nahradit dohodu právě z roku 1991. Prvním impulsem, který k tomuto kroku vedl, byla stížnost investorů naší země v Číně, a to na diskriminační zacházení právě ze strany čínských úřadů. Následně na to se vstupem České republiky do EU nastala nezbytnost harmonizovat dohodu s Čínou právě s povinnostmi, které ČR vyplývali z členství v EU. Jelikož *„podle článku 307 Smlouvy o založení Evropských společenství jsou členské státy povinny uvést všechny svoje mezinárodně právní závazky, do kterých vstoupily před svým členstvím v EU, do souladu s komunitárním právem.“*³⁴ Z iniciativy ze strany Ministerstva financí došlo k realizaci jednání, jehož cílem bylo navrhnout znění nové dohody o podpoře a vzájemné ochraně investic. Celkem se uskutečnila tři kola jednání, z nichž to poslední proběhlo 10. a 11. listopadu roku 2005 v Praze, kde se výsledkem stala dohoda v novém znění, jež podstatným způsobem zlepšuje podmínky České republiky a ochranu našich investorů v Číně. Česká republika zahájila tedy jednání s Čínou, jejímž cílem bylo vyřešení dvou bodů, prvním bodem jak už bylo zmíněno výše, byla harmonizace dohody podle požadavků Evropské unie, tady se podařilo vložit dvě klauzule a to: čl. 3, odst. 4 až 6, který obsahuje ustanovení, podle kterého může Česká republika umožňovat preferenční zacházení těm investorům, kteří pocházejí z členských zemí Evropské unie nebo i investorům třetí země, kteří získali možnost lepšího zacházení právě na základě smluv, které uzavřela EU se třetími zeměmi, pro příklad jmenujme země jako Norsko, Švédsko, Island aj.

³⁴ *Smlouvy o ochraně investic s Čínou* [online]. 2011 [cit. 2011-24-07]. Dostupné z WWW:<http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/navrh-nove-dohody-s-cinou-o-podpore-a-vzajemne-ochrane-investic-schvalen/>

Druhý bod se týkal vložení harmonizační klauzule, která se vložila do čl. 6., odst. 5, na jejímž základě bude mít Česká republika právo na omezení volného pohybu kapitálu vůči Čínské lidové republice, a to za předpokladu, pokud rada Evropské unie přijme určité opatření, které se týká kapitálu respektive jeho pohybu.

Avšak nová dohoda neobsahuje tzv. Protokol, jenž byl k samotné dohodě připojen roku 1991, ten obsahoval důležité a zásadní výjimky týkající se převodu plateb a nediskriminace, to mělo rozhodující vliv na zlepšení zacházení s investory a samozřejmě s jejich investicemi. A) Podle *protokolu nebylo možné za porušení dohody o ochraně investic považovat takové diskriminační zacházení, které smluvní strana (Čína) uplatňovala vůči zahraničním investorům z důvodu ochrany veřejného pořádku, národní bezpečnosti nebo řádného vývoje národního hospodářství. Tyto pojmy nebyly Protokolem blíže definovány, jejich výklad byl tedy velmi široký a umožňoval Číně přijímat „z důvodu ochrany veřejného pořádku,“ nová diskriminační opatření, aniž by se tím Čína vystavovala riziku mezinárodních arbitrází z důvodu porušení dohody o ochraně investic.* ³⁵

Pokrokem v nově upravené dohodě je, že bude moci Čína vůči českým investorům uplatňovat jen existující diskriminační opatření a žádné nové nebude moci zavádět. Dále se Čína zavázala k tomu, že se bude snažit a usilovat o postupné zrušení existujících diskriminačních opatření. Díky komplikovanosti právního řádu a právního systému v jednotlivých čínských provinciích, je tedy dosažený výsledek naprostým maximem toho, čeho bylo možné v současnosti dosáhnout ve vztahu k Číně.

B) Protokol z roku 1991 k dohodě obsahoval i ustanovení, kde bylo provádění plateb z Čínské lidové republiky do zahraničí dosti omezené, a také záviselo na právě aktuálním stavu určitého devizového hospodářství Číny. *V případě, že nebyl dostatek devizových prostředků pro převod, čínská vláda byla povinna poskytnout potřebné devizy pouze na některé druhy transferů.* ³⁶

³⁵ *Smlouvy o ochraně investic s Čínou* [online]. 2011 [cit. 2011-24-07]. Dostupné z WWW:<http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/navrh-nove-dohody-s-cinou-o-podpore-a-vzajemne-ochrane-investic-schvalen/>

³⁶ *Smlouvy o ochraně investic s Čínou* [online]. 2011 [cit. 2011-24-07]. Dostupné z WWW:<http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/navrh-nove-dohody-s-cinou-o-podpore-a-vzajemne-ochrane-investic-schvalen/>

Naštěstí pro Českou republiku nová dohoda mezi ČR a Čínou tuto nevýhodu odstraňuje. Ze strany Číny došlo k zaručení, že bude umožňovat převody veškerých plateb investora do zahraničí, a to bez zbytečného odkladu, a také ve volně směnitelné měně. Avšak v souladu s čínským řádem (právním) musí každý převod podléhat konkrétnímu administrativnímu schvalovacímu procesu. Po vzájemných konzultacích mezi Čínou a Českou národní bankou došlo k přijetí čínského návrhu, a to z důvodu, že byly splněny podmínky formálního charakteru.

Všechny požadavky ČR však vyslyšeny nebyly. Snahou České republiky bylo vložení nového článku, jež by harmonizoval s články 60 a 301 tzv. Smlouvy o založení ES. *□ Článek 60 umožňuje Společenství postupem podle článku 301 učinit nezbytná, naléhavá opatření vůči třetím zemím týkající se pohybu kapitálu a plateb, je-li činnost Společenství považována za nezbytnou. Podle článku 301 SES, předpokládá-li se ve společných postojích nebo společných akcích přijatých podle ustanovení Smlouvy o Evropské unii o společné zahraniční a bezpečnostní politice určitý postup Společenství směřující k pozastavení, omezení nebo úplnému přerušeni hospodářských vztahů s jednou nebo několika třetími zeměmi, učiní Rada nezbytná okamžitá opatření.* □³⁷

Požadavkem naší země bylo, aby mohlo být do čl. 301 vloženo nové ustanovení, jež umožní smluvní straně přijmout opatření pro ochranu základních bezpečnostních zájmů. Jde o zájmy, které spadají do oblasti mezinárodní bezpečnosti a míru chráněné chartou OSN, ale také zájmy vyplývající z členství v Evropské unii, a to v případě, kdy Rada pro EU v rámci bezpečnostní a zahraniční politiky přijme určitá opatření, na jejichž základě pozastaví nebo přeruší hospodářské vztahy s třetí zemí.

³⁷Vládní návrh [online]. 2011 [cit. 2011-25-07]. Dostupné z WWW: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/35963/30408

Uvedme si pro představu konkrétní navrhovaný text článku týkající se bezpečnostních zájmů, sem patří to, co se týká:

- trestných činů
- dále také obchodu s různými válečnými nástroji, střelivem, a také zbraněmi, ale i transakcí a to s technologiemi, zbožím či materiálem, které měli za cíl zásobovat různé bezpečnostní a vojenské síly
- vše co se vztahuje k mezinárodním dohodám týkající se zákazu jakéhokoliv rozšiřování atomových výbušných zařízení a atomových zbraní aj.

Na základě této souvislosti Čína poukázala na fakt, že Čínská lidová republika v poslední době uzavřela několik dohod o podpoře a ochraně investic se státy spadající do Evropské unie a žádný z těchto států se nedožadoval vložení takového článku o bezpečnostních zájmech. I když sice žádná ze zemí EU do dohod s Čínou tento článek neprosazovala, to však neznamenal, že jejich vzájemné dohody byly v souladu s komunitárním právem (právního systému Evropského společenství). Přesto se ze strany Číny jednalo o naprosto neakceptovatelný požadavek. Jediným možným řešením tedy pro Českou republiku bylo od svého návrhu ustoupit, jinak by se dohoda mezi ČR a Čínou neuskutečnila. Pokud by ale Evropská unie přijala opatření týkající se ochrany bezpečnostních zájmů, byla by Česká republika postavena před rozhodnutí, zda bude vůči Číně aplikovat právě přijatá rozhodnutí EU a tím tedy, že poruší bilaterální závazky, které jí vyplývají z dohody s Čínou. Pokud by se ale ČR rozhodla nerespektovat opatření vydané Evropskou unií a držela se dohody o ochraně a podpoře investic s Čínou, hrozila by jí sankce ze strany EU. Na druhé straně pokud by ČR vyhověla požadavkům EU, mohlo by dojít k mezinárodní arbitráži ze strany čínských investorů.

Pro shrnutí uvedme tedy, k jakým závěrům a kompromisům se dohodly mezi sebou Čína a Česká republika. *□ Předložený návrh Dohody s Čínou je částečně kompatibilní s komunitárním právem, a to v článku 3 – národní zacházení a doložka nejvyšších výhod a v článku 6 - převody, do kterých se České republice podařilo prosadit harmonizační klauzule.*³⁸ Upravená dohoda neobsahuje tzv. Protokol, který byl založen tak, že asymetricky zacházel s investory a s jejich investicemi v Čínské lidové republice, a který zásadním způsobem brzdil převody plateb do zahraničí. Na základě upravené dohody bude muset také Čína českým investorům poskytovat naprosto stejné zacházení, které je poskytované investorům na domácí půdě, ale také investorům třetích zemí. Avšak i Česká republika musela udělat ústupek, a to v tom, že v rámci sjednání Dohody byla nucena k přistoupení o ustanovení tzv. non-conforming measures, což znamená jisté povolení diskriminace v čl. 3. Dále musela v čl. 6 akceptovat to, že převody všech transakcí z Číny bude i v budoucnu podléhat schválení úřadů v Číně. *□ Zároveň je však třeba konstatovat, že ustanovení o tzv. non-conforming measures a omezení volného pohybu kapitálu jsou obsažena rovněž v dohodách, které Čína uzavřela ve stejné době s jinými členskými státy EU, např. se Slovenskem, Belgií nebo Španělskem.*³⁹ Dalším neústupkem ze strany Čínské lidové republiky bylo prosazení článku o již zmiňovaných základních bezpečnostních zájmech. Kromě těchto uvedených úprav a kompromisů, obsahuje návrh Dohody mezi Českou republikou a Čínou dohodu vzorovou, pro kterou platí tyto principy, záruky a povinnosti:

- princip národního zacházení včetně doložky obsahující nejvyšší výhody
- závazek, aby byla v souladu s právním řádem umožněna investice investorům z druhé země
- záruku převodu plateb, které úzce souvisejí s investicemi do ciziny ve volně směnitelné měně
- záruku zahraničních investorů proti vyvlastnění, avšak s výjimkou vyvlastnění na základě takového zákona, který je v zájmu veřejnosti a proti vyplacení náhrady účinné, přiměřené a okamžité

³⁸ *Vládní návrh* [online]. 2011 [cit. 2011-25-07]. Dostupné z WWW: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/35963/30408

³⁹ *Vládní návrh* [online]. 2011 [cit. 2011-26-07]. Dostupné z WWW: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/35963/30408

Tato Dohoda o ochraně a podpoře investic byla sjednána v anglickém a českém jazyce. Pokud by došlo k jakémukoliv rozporu ve znění smlouvy a jejím výkladu, rozhodující bude smlouva v jazyce anglickém. Samotná platnost této dohody byla sjednána na dobu deseti let a to v čl. 14. Po uplynutí této doby zůstává Dohoda v platnosti na dobu neurčitou, tedy v případě pokud žádná ze stran písemně nevyjádří svůj úmysl ukončit tuto dohodu, avšak musí počítat s jednoroční výpovědní lhůtou. Také záruky, které jsou uvedené v předkládaném návrhu Dohody, se musí vztahovat na veškeré investice uskutečňované v budoucí době investory z jedné smluvní strany na území strany druhé. □ *A také na investice existující v souladu s právním řádem smluvních stran ke dni vstupu této dohody v platnost.* □⁴⁰

Dohoda o ochraně a podpoře investic mezi Českou republikou a Čínskou lidovou republikou je považována za dvoustrannou, mezinárodní a hospodářskou smlouvu všeobecné povahy, která z právního řádu České republiky má charakter prezidentské smlouvy. Tato dohoda byla předložena na základě čl. 49 v Ústavě České republiky k podpisu Parlamentu České republiky, a to k vyslovení souhlasu a po jejím schválení na základě čl. 63 Ústavy České republiky k tzv. ratifikaci⁴¹ prezidentovi České republiky. Tato dohoda nevyžadovala žádnou změnu z hlediska právního řádu naší země, ani se nedotýkala žádných závazků, které byly obsaženy v jiných smlouvách mezinárodního charakteru a s nimiž je ČR svázána. Z tohoto shrnutí vyplývá, že se jednalo o složitou úpravu mezi ČR a Čínskou lidovou republikou, jelikož první úprava mezi těmito subjekty nebyla propracovaná a značně zvýhodňovala v určitých bodech Čínu. Avšak na základě vzájemných ústupků obou stran došlo k propracované a lepší verzi, která je o něco příznivější pro Českou republiku. Celý tento proces byl nutný, protože jinak by mohlo dojít z české strany např. i k arbitráži za diskriminující zacházení ze strany Číny a zároveň by mohlo dojít ke sporu s EU za nedodržení podmínek, které ČR vyplývají z členství v EU.

⁴⁰ *Vládní návrh* [online]. 2011 [cit. 2011-25-07]. Dostupné z WWW: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/35963/30408

⁴¹ Ratifikace je formální akt hlavy státu, zpravidla po udělení souhlasu ze strany parlamentu, který podpisem tzv. ratifikační listiny prohlašuje, že daný stát chce dodržovat stanovené podmínky ve smlouvě. Pokud se jedná o mnohostranné smlouvy, tyto listiny jsou zpravidla uloženy u depozitáře, který je určen touto smlouvou a který informuje ostatní strany o všech záležitostech, které se smlouvou souvisejí. Pokud se jedná o dvoustranné smlouvy, pak dojde k výměně těchto listin mezi smluvními stranami.

3.4 Spor Saluka Investments BV a Česká republika

Rozhodčí řízení, které vzniklo mezi ČR a společností Saluka Investments BV vycházelo z porušení smlouvy o ochraně a podpoře investic uzavřenou mezi Českou a Slovenskou Federativní Republikou (dále jen ČSFR) a Nizozemským královstvím uzavřenou 29. dubna 1991. ČSFR zanikla 31. prosince roku 1992 a z jejich dvou součástí došlo ke vzniku dvou nezávislých států, České a Slovenské republiky. Následně na to ČR potvrdila Nizozemskému království, že bude i po rozdělení ČSFR tato dohoda v platnosti.

Japonská společnost Nomura nabyla akciový podíl v Investiční a Poštovní Bance (dále jen IPB), která byla až do roku 2000 třetí největší bankou v ČR. Tato japonská společnost pak v Nizozemí založila společnost s názvem Saluka a převedla na ni svůj podíl, který měla v IPB. V roce 2000 došlo k tomu, že se IPB začala potýkat s finančními problémy a došlo k jejímu odkoupení ze strany ČSOB⁴² a zároveň na ni byla uvalena nucená správa. Saluka poté zahájila arbitrážní řízení s ČR, kde argumentovala, že vůči ní ČR jednala způsobem, který byl nespravedlivý a vyvlastňující, diskriminující a zároveň nerovný, a že porušila závazky, které vyplývaly z Dohody. Požádala tedy tribunál, aby vydal následující rozhodnutí:

- a) *určení, že ČR porušila článek 3 Dohody tím, že nezabezpečila investici společnosti Saluka nestranné a spravedlivé zacházení;*
- b) *určení, že ČR porušila článek 5 Dohody tím, že zbavila společnost Saluka investice nezákonným způsobem a bez spravedlivé náhrady rovnající se skutečné hodnotě této investice;*
- c) *příkaz, aby ČR vyplatila společnosti Saluka náhradu škody, jež jí vznikla následkem porušení Dohody. Výši škody určí tento tribunál na základě dalších podání;*
- d) *úrok narostlý k náhradě škod přiznané společnosti Saluka ve výši stanovené tribunálem; a*

⁴² Československá obchodní banka, a.s.

- e) *příkaz, aby ČR nahradila náklady rozhodčího řízení, včetně nákladů tribunálu, nákladů spojených s právním zastoupením a dalších nákladů vzniklých společnosti Saluka, ve smyslu odškodnění v plné výši.* □⁴³

ČR následně na to požádala tribunál, aby tato žaloba byla zamítnuta, avšak neúspěšně. Arbitrážní soud rozhodl, že ČR neochránila dostatečně investici Nomury v již zmiňované IPB. V roce 2006 arbitrážní tribunál vydal částečný nález, ve kterém rozhodl, že ČR neporušila článek 5, ale došlo k porušení článku 3. Podle tribunálu došlo ze strany ČR k diskriminaci Saluky a to tím, že:

- a) □ *bezodůvodně vyloučila IPB z příjemců veřejné podpory,*
b) *bezodůvodně zmařila úsilí vyvíjené v dobré víře ze strany IPB a jejich akcionářů s cílem vyřešit krizi v bance. Chování české vlády přitom postrádalo nestrannost, konsistenci a transparentnost, přičemž vláda nezdůvodnitelným způsobem odmítla komunikovat adekvátním způsobem s IPB a jejím hlavním akcionářem, společnostmi Saluka/Nomura.* □⁴⁴

ČR podala odvolání ke Švýcarskému federálnímu nejvyššímu soudu dne 11. září 2006, ten její žádost zamítl. Tento verdikt znamenal vstup londýnské arbitráže do druhého kola, v němž mělo být projednáno, v jakém rozsahu dojde k odškodnění Nomury. Vedle této arbitráže vedla ještě ČR s Nomurou další spor, který byl projednáván v Curychu, v něm naopak ČR požadovala po této společnosti 263 mld. Kč za škody, které vznikly v době působení této společnosti v IPB. Avšak 30. listopadu 2006 došlo ke zvratu mezi stranami a ČR se dohodla s japonskou investiční bankou Nomura na ukončení všech probíhajících sporů. Výsledkem měla být tzv. absolutní nula, což znamenalo, že strany po sobě nebudou nic požadovat ani v budoucnu.

⁴³ *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2006 [cit. 2012-16-02]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Duvodova_zprava_MF_k_narovnani.pdf

⁴⁴ *Ministerstvo financí ČR* [online]. 2006 [cit. 2012-12-02]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Duvodova_zprava_MF_k_narovnani.pdf

4 Závěr

Hlavním cílem této bakalářské práce bylo poukázat na problematiku a obvyklý obsah smluv o ochraně a podpoře investic, jejich význam a dále také na spory, které můžou vzniknout mezi stranami, které tyto dohody uzavřely.

Studiem odborné literatury a internetových zdrojů lze konstatovat, že tyto dohody mezi smluvními stranami mají velký význam jak pro rozvíjející obchodní vztahy mezi stranami, ale jsou také významným prvkem hospodářského rozvoje. V dnešní době je v podstatě nutností, aby byly zahraniční investice využívány z důvodu růstu ekonomiky. K tomu, aby bezproblémově systém zahraničních investic fungoval a nemuselo docházet ze strany investorů k obavám, zda budou jejich investice ochráněny, z toho důvodu dochází k dohodám mezi smluvními stranami. A to buď formou bilaterálních smluv, kde dochází k uzavírání smluv mezi dvěma stranami, většina mezinárodní diplomacie probíhá právě na bilaterální úrovni, druhým způsobem je uzavření tzv. multilaterální dohody, tedy mezi více zeměmi. Těmito smlouvami se zavazují strany k ochraně a podpoře poskytované investorům a také jejich majetku. Pro možné investory je také důležité rovné zacházení, tedy aby jejich pozice nebyla horší oproti konkurentům a aby nedocházelo k jakékoliv diskriminaci.

Praktickou část jsem zaměřila na konkrétní typy sporů ve dvoustranných dohodách a na obsah smlouvy mezi stranami abych ukázala, k jakým konfliktům mezi smluvními stranami může docházet. U sporu mezi ČR a USA došlo podle pana Laudera k porušení smlouvy o vzájemné podpoře a ochraně investic uzavřenou mezi ČSFR a USA a k údajnému neochránění investice ze strany České republiky. ČR s tím však nesouhlasila, spor tedy nešel vyřešit smírně, proto muselo dojít k arbitráži. Naopak smlouva o ochraně investic s Čínou měla jiný charakter, její obsah podle České republiky značně znevýhodňoval právě české investory na čínském území.

Tato smlouva se později upravila na základě dohody mezi stranami a také po vstupu do Evropské unie muselo dojít k harmonizaci dohody s Čínou s povinnostmi, které naši zemi vyplývali z členství v EU. Protože pokud by se tak nestalo, mohlo by dojít ke sporu s EU.

Poslední spor se týkal společnosti Saluka Investments BV, která patřila japonské firmě Nomura, tato společnost pak žalovala Českou republiku z důvodu porušení smlouvy uzavřené mezi Nizozemským královstvím a ČR. Podle Saluky došlo k neochránění její investice v IPB, spor se tedy dostal před arbitrážní tribunál. ČR tuto společnost zažalovala také, a to za vzniklé škody v době působení IPB. Nakonec se strany dohodly na vzájemném smíru.

I když dochází ke vzniku sporů mezi stranami, které spolu uzavírají buď dvoustranné, nebo mnohostranné smlouvy, přesto je nutné pro ekonomický růst využívat zahraniční investice. ČR již má uzavřeno více než 70 platných dvoustranných dohod o ochraně a podpoře investic. Její snahou bude určitě i nadále sjednávat tyto dohody. Mezinárodní investice v dnešní ekonomice představují významný faktor. Kromě již zmiňovaných pozitiv jako je ekonomický růst je nutné neopomíjet i ty negativní stránky. Jelikož se ale žádná země s otevřenou ekonomikou bez těchto investic neobejde, je nutné se dostatečně věnovat právní úpravě těchto smluv.

Na závěr bych shrnula doporučení, které se týká právě sporů, kde lze říci, že nejčastěji k nim dochází z důvodů porušení smlouvy, ale také jsou vyvolány např. nerovným zacházením nebo diskriminací nějakého investora, jedinou možností jak se vyvarovat takovým sporům je předcházet těmto chybám, a to spravedlivým zacházením a propracovanějšími smlouvami. Druhým doporučením je, aby docházelo mnohem více ke smírnému řešení sporů, nejen z důvodů, aby fungovaly mezi stranami dobré vztahy, ale také se tím snižují finanční náklady, které by strany musely vynaložit na případnou arbitráž.

Literatura

Monografie

BALAŠ, V. - ŠTURMA, P.: *Kurz mezinárodního ekonomického práva*. C. H. Beck Praha, 1997. ISBN 80-7179-150-4

MALENOVSKÝ, J. *Mezinárodní právo veřejné*. 5. upravené vyd. Masarykova univerzita, Brno. 1993. 551 s. ISBN 978-80-210-4474-6

ROZEHNALOVÁ, N. *Právo mezinárodního obchodu*. Praha ASPI, 2006. 556 s. ISBN 80-7357-196-X

SRHOLEC, M. *Přímé zahraniční investice*. Linde Praha s.r.o., 2004. 171 s. ISBN 80-86131-52-1

ŠTURMA, P. *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. 1. vyd. Linde Praha s.r.o., 2001. 268 s. ISBN 80-7201-222-3

ŠTURMA, P. *Mezinárodní dohody o ochraně investic a řešení sporů*. 2. vyd. Linde Praha s.r.o., 2008. 334 s. ISBN 978-80-7201-709-6

ŠTURMA, P. *Vybrané dokumenty ke studiu mezinárodního ekonomického práva*. 1. vyd. UNITISK s.r.o., Praha, 1997. 493 s. ISBN 80-7184-352-0

Internetové zdroje

Arbitráž [online]. 2011 [cit. 2011-20-06]. Dostupné z WWW: <http://www.comrad.cz/arbitrs.htm>

Arbitráž ČR versus Lauder [online]. 2012 [cit. 2012-13-02]. Dostupné z WWW: <http://strategie.e15.cz/zpravy/arbitraz-lauder-vs-cr-zahajena>

Arbitráž ČR versus Lauder [online]. 2012 [cit. 2012-17-02]. Dostupné z WWW: <http://strategie.e15.cz/zpravy/skoncila-arbitraz-sporu-cr-vs-r-lauder>

Arbitrážní řízení [online]. 2012 [cit. 2012-13-02]. Dostupné z WWW: <http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/ArbitrazniRizeni.doc>

Bakalářská práce Ivana Vanická [online]. 2007/2008 [cit. 2011-20-06]. Dostupné z WWW: is.muni.cz/th/143632/pravf_b/Bakalarska_prace_Ivana_Vanicka.pdf

Bakalářská práce Jiří Uvíra [online]. 2011 [cit. 2011-19-07]. Dostupné z WWW: http://is.muni.cz/th/108373/pravf_b/?lang=cs

Diplomová práce Roman Kališ [online]. 2011 [cit. 2011-20-06]. Dostupné z WWW: is.muni.cz/th/53741/pravf_m/?lang=en;id=129723

Dohoda GATT [online]. 2012 [cit. 2012-13-02]. Dostupné z WWW: <http://cs.wikipedia.org/wiki/GATT>

Dohoda TRIMs [online]. 2012 [cit. 2012-13-02]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/pravni-prostredi-celni-problematika/dohoda-o-investicnich-opatrenich/1000487/4790/>

Ministerstvo financí [online]. 2011 [cit. 2011-24-07]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/xsl/tiskove_zpravy_21231.html?year=2005

Ministerstvo financí ČR a spor se Salukou [online]. 2006 [cit. 2012-15-02]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/Duvodova_zprava_MF_k_narovnani.pdf

Ministerstvo financí spor se Salukou [online]. 2006 [cit. 2012-15-02]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xbcr/mfcr/1a_Castecny_nalez_Saluka_Nomura_CR_CJ.pdf

Ministerstvo zahraničních věcí [online]. 2012 [cit. 2012-13-02]. Dostupné z WWW: http://www.mzv.cz/jnp/cz/zahranicni_vztahy/multilateralni_spoluprace/oecd/index.html

Plány na vypovídání dohod o ochraně investic [online]. 2011 [cit. 2011-19-07]. Dostupné z WWW: <http://www.businessinfo.cz/cz/clanek/duben-2011/mf-vypovidani-dohod-o-ochrane-investic/1001947/60304>

Porušení smlouvy o podpoře a ochraně investic [online]. 2011 [cit. 2011-23-07]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/poruseni-smlouvy-o-podpore-a-ochrane-investic-42893.html>

Rozhodčí pravidla UNCITRAL [online]. 2012 [cit. 2012-13-02]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/rozhodci-pravidla-uncitral-4032.html?mail>

Sbírka právních předpisů [online]. 1993 [cit. 2012-07-02]. Dostupné z WWW: <http://www.esipa.cz/sbirka/sbsrv.dll/sb?CP=1993s095&DR=SB>

Sdělení Ministerstva zahraničních věcí [online]. 2011 [cit. 2011-23-07]. Dostupné z WWW: <http://www.blisty.cz/files/isarc/9911/19991118f.html>

Smlouvy o ochraně investic [online]. 2011 [cit. 2011-18-06]. Dostupné z WWW: <http://www.akont.cz/cz/310.smlouvy-o-ochrane-investic>

Smlouvy o ochraně investic s Čínou [online]. 2011 [cit. 2011-24-07]. Dostupné z WWW: <http://www.mesec.cz/tiskove-zpravy/navrh-nove-dohody-s-cinou-o-podpore-a-vzajemne-ochrane-investic-schvalen/>

Spor ČR se společností Nomura- [online]. 2006 [cit. 2012-10-02]. Dostupné z WWW: <http://www.novinky.cz/ekonomika/95412-soud-zamitl-odvolani-cr-ve-sporu-s-nomurou.html>

Vládní návrh [online]. 2011 [cit. 2011-25-07]. Dostupné z WWW: www.senat.cz/xqw/webdav/pssenat/original/35963/30408

Vznik mezinárodní smlouvy [online]. 2012 [cit. 2012-16-02]. Dostupné z WWW: <http://www.epravo.cz/top/clanky/mezinarodni-pravo-verejne/jak-vznika-mezinarodni-smlouva-15705.html>

Přílohy

Příloha 1 Přehled platných dohod o podpoře a vzájemné ochraně investic, kterými je Česká republika vázaná

I. Přehled zemí, se kterými má Česká republika uzavřenou platnou dohodu o podpoře a vzájemné ochraně investic

- Upozornění: U zemí označených ^{x)} se připravuje změna – viz další tabulky

Smluvní partner	Datum podpisu	Datum vstupu v platnost	<ul style="list-style-type: none">• Publikace ve Sb., Sb.m.s.• a originály dokumentů
Albánie	27. 06. 1994 08. 10. 2010	07. 07. 1995 28. 05. 2011	<ul style="list-style-type: none">• 183/1995 , 49/2011 • originály dokumentů
Argentina	27. 09. 1996	23. 07. 1998	<ul style="list-style-type: none">• 297/1998 • originály dokumentů
Austrálie	30. 09. 1993	29. 06. 1994	<ul style="list-style-type: none">• 162/1994 • originály dokumentů
Ázerbájdžán ^{x)}	17. 05. 2011		
Bahrajn	15. 10. 2007	11. 12. 2009	<ul style="list-style-type: none">• 117/2009 • originály dokumentů
Belgie (a Lucembursko)	24. 04. 1989	13. 02. 1992	<ul style="list-style-type: none">• 574/1992 • originály dokumentů
Bělorusko	14. 10. 1996	09. 04. 1998	<ul style="list-style-type: none">• 213/1998 • originály dokumentů
Bosna a Hercegovina Protokol k dohodě (mění dohodu)	17. 04. 2002 09. 06. 2009	30. 05. 2004 03. 06. 2010	<ul style="list-style-type: none">• 74/2004 , 54/2010 • originály dokumentů
Bulharsko	17. 03. 1999	30. 09. 2000	<ul style="list-style-type: none">• 103/2000 • originály dokumentů
Černá Hora ^{x)}	13. 10. 1997	29. 1. 2001	<ul style="list-style-type: none">• 103/2000 • originály dokumentů

Smluvní partner	Datum podpisu	Datum vstupu v platnost	<ul style="list-style-type: none"> • Publikace ve Sb., Sb.m.s. • a originály dokumentů
Čína	08. 12. 2005	09. 01. 2006	<ul style="list-style-type: none"> • 89/2006
Egypt	29. 05. 1993	04. 06. 1994	<ul style="list-style-type: none"> • 128/1994 • originály dokumentů
Filipíny	05. 04. 1995	04. 04. 1996	<ul style="list-style-type: none"> • 141/1996 • originály dokumentů
Finsko	06. 11. 1990	23. 10. 1991	<ul style="list-style-type: none"> • 478/1991 • originály dokumentů
Francie	13. 09. 1990	27. 09. 1991	<ul style="list-style-type: none"> • 453/1991 • originály dokumentů
Gruzie	29. 08. 2009	13. 03. 2011	<ul style="list-style-type: none"> • 18/2011 • originály dokumentů
Guatemala	08. 07. 2003 20. 08. 2009	29. 04. 2005 04. 05. 2011	<ul style="list-style-type: none"> • 86/2005 , 61/2011 • originály dokumentů
Chile	24. 04. 1995	05. 10. 1996	<ul style="list-style-type: none"> • 41/1997 • originály dokumentů
Chorvatsko Protokol k dohodě (mění dohodu)	05. 03. 1996 08. 09. 2008	15. 05. 1997 31. 08. 2009	<ul style="list-style-type: none"> • 155/1997 , 113/2009 • originály dokumentů
Indie Protokol k dohodě (mění dohodu)	11. 10. 1996 08. 06. 2010	06. 02. 1998 24. 3. 2011	<ul style="list-style-type: none"> • 43/1998 , 20/2011 • originály dokumentů
Indonésie	17. 09. 1998	21. 06. 1999	<ul style="list-style-type: none"> • 156/1999 • originály dokumentů
Izrael	23. 09. 1997	16. 03. 1999	<ul style="list-style-type: none"> • 73/1999 • originály dokumentů
Jemen	20. 03. 2008	04. 09. 2009	<ul style="list-style-type: none"> • 65/2009

Smluvní partner	Datum podpisu	Datum vstupu v platnost	<ul style="list-style-type: none"> • Publikace ve Sb., Sb.m.s. • a originály dokumentů
Jihoafrická republika	14. 12. 1998	17. 09. 1999	<ul style="list-style-type: none"> • 294/1999 • originály dokumentů
Jordánsko Protokol k dohodě (mění platnou dohodu)	20. 09. 1997 6. 4. 2009	25. 04. 2001 28. 1. 2010	<ul style="list-style-type: none"> • 62/2001 , 94/2010 • originály dokumentů
Kambodža	12. 05. 2008	23. 10. 2009	<ul style="list-style-type: none"> • 104/2009 • originály dokumentů
Kanada ^{x)}	15. 11. 1990	09. 03. 1992	<ul style="list-style-type: none"> • 333/1992 • originály dokumentů
Kazachstán ^{x)}	08. 10. 1996	02. 04. 1998	<ul style="list-style-type: none"> • 217/1999 • originály dokumentů
Korejská republika	27. 04. 1992	16. 03. 1995	<ul style="list-style-type: none"> • 125/1995 • originály dokumentů
Korejská lidově demokratická republika Protokol k dohodě (mění platnou dohodu)	27. 02. 1998 17. 12. 2008	10. 10. 1999 10. 01. 2010	<ul style="list-style-type: none"> • 250/1999 , 2/2010 • originály dokumentů
Kostarika	28. 10. 1998	05. 03. 2001	<ul style="list-style-type: none"> • 68/2001
Kuvajt ^{x)}	08. 01. 1996	21. 01. 1997	<ul style="list-style-type: none"> • 42/1997 • originály dokumentů
Kypr	15. 06. 2001	25. 09. 2002	<ul style="list-style-type: none"> • 115/2002 • originály dokumentů
Libanon ^{x)}	19. 09. 1997	24. 01. 2000	<ul style="list-style-type: none"> • 106/2001 • originály dokumentů
Litva	27. 10. 1994	12. 07. 1995	<ul style="list-style-type: none"> • 185/1995 • originály dokumentů
Lotyšsko	25. 10. 1994	01. 08. 1995	<ul style="list-style-type: none"> • 204/1995 • originály dokumentů
Lucembursko (a Belgie)	24. 04. 1989	13. 02. 1992	<ul style="list-style-type: none"> • 574/1992

Smluvní partner	Datum podpisu	Datum vstupu v platnost	<ul style="list-style-type: none"> • Publikace ve Sb., Sb.m.s. • a originály dokumentů
Maďarsko	14. 01. 1993	25. 05. 1995	<ul style="list-style-type: none"> • 200/1995 • originály dokumentů
Makedonie Protokol k dohodě (mění platnou dohodu)	21. 06. 2001 5. 5. 2009	20. 09. 2002 29. 10. 2010	<ul style="list-style-type: none"> • 116/2002 , 95/2010 • originály dokumentů
Malajsie	09. 09. 1996	03. 12. 1998	<ul style="list-style-type: none"> • 296/1998 • originály dokumentů
Maroko ^{x)}	11. 06. 2001	30. 01. 2003	<ul style="list-style-type: none"> • 15/2003 • originály dokumentů
Mauritius	05. 04. 1999	27. 04. 2000	<ul style="list-style-type: none"> • 62/2000 • originály dokumentů
Mexiko	04. 04. 2002	13. 03. 2004	<ul style="list-style-type: none"> • 45/2004 • originály dokumentů
Moldavsko Protokol k dohodě (mění platnou dohodu)	12. 05. 1999 08. 09. 2008	21. 06. 2000 14. 09. 2011	<ul style="list-style-type: none"> • 128/2000 83/2011 • originály dokumentů
Mongolsko	13. 02. 1998	07. 05. 1999	<ul style="list-style-type: none"> • 104/1999 • originály dokumentů
Německo	02. 10. 1990	02. 08. 1992	<ul style="list-style-type: none"> • 573/1992 • originály dokumentů
Nicaragua	02. 04. 2002	24. 02. 2004	<ul style="list-style-type: none"> • 51/2004 • originály dokumentů
Nizozemsko	29. 04. 1991	1. 10. 1992	<ul style="list-style-type: none"> • 569/1992 • originály dokumentů
Norsko	21. 05. 1991	06. 08. 1992	<ul style="list-style-type: none"> • 530/1992 • originály dokumentů
Panama	27. 08. 1999	20. 10. 2000	<ul style="list-style-type: none"> • 96/2005 originály dokumentů originály dokumentů

Smluvní partner	Datum podpisu	Datum vstupu v platnost	<ul style="list-style-type: none"> • Publikace ve Sb., Sb.m.s. • a originály dokumentů
Paraguay	21. 10. 1998	24. 03. 2000	<ul style="list-style-type: none"> • 38/2000 • originály dokumentů
Peru	16. 03. 1994	06. 03. 1995	<ul style="list-style-type: none"> • 181/1995 • originály dokumentů
Polsko	16. 07. 1993	29. 06. 1994	<ul style="list-style-type: none"> • 181/1994 • originály dokumentů
Portugalsko	12. 11. 1993	03. 08. 1994	<ul style="list-style-type: none"> • 96/1995 • originály dokumentů
Rakousko	15. 10. 1990	01. 10. 1991	<ul style="list-style-type: none"> • 454/1991 • originály dokumentů
Rumunsko Protokol k dohodě (mění dohodu)	08. 11. 1993 22. 01. 2008	28. 07. 1994 30. 07. 2009	<ul style="list-style-type: none"> • 198/1994 , 60/2009 • originály dokumentů
Rusko	05. 04. 1994	06. 06. 1996	<ul style="list-style-type: none"> • 201/1996 • originály dokumentů
Řecko	03. 06. 1991	30. 12. 1992	<ul style="list-style-type: none"> • 102/1993 • originály dokumentů
Salvador	29. 11. 1999	28. 03. 2001	<ul style="list-style-type: none"> • 34/2001 • originály dokumentů
Saúdská Arábie	18. 11. 2009	13. 03. 2011	<ul style="list-style-type: none"> • 15/2011 • originály dokumentů
Singapur	08. 04. 1995	08. 10. 1995	<ul style="list-style-type: none"> • 57/1996 • originály dokumentů
Spojené arabské emiráty	23. 11. 1994	25. 12. 1995	<ul style="list-style-type: none"> • 69/1996 • originály dokumentů
Spojené státy americké Protokol k dohodě (mění dohodu)	22. 10. 1991 10. 12. 2003	19. 12. 1992 10. 08. 2004	<ul style="list-style-type: none"> • 187/1993 , 102/2004 • originály dokumentů
Srbsko	13. 10. 1997	29. 01.	<ul style="list-style-type: none"> • 23/2001 , 21/2011

Smluvní partner	Datum podpisu	Datum vstupu v platnost	<ul style="list-style-type: none"> • Publikace ve Sb., Sb.m.s. • a originály dokumentů
Protokol k dohodě (mění dohodu)	04. 06. 2010	2001 16. 03. 2011	<ul style="list-style-type: none"> • originály dokumentů
Srí Lanka	28. 03. 2011		
Sýrie	21. 11. 2008	14. 08. 2009	<ul style="list-style-type: none"> • 62/2009 • originály dokumentů
Španělsko	12. 12. 1990	28. 11. 1991	<ul style="list-style-type: none"> • 647/1992 • originály dokumentů
Švédsko	13. 11. 1990	23. 09. 1991	<ul style="list-style-type: none"> • 479/1991 • originály dokumentů
Švýcarsko	05. 10. 1990	07. 08. 1991	<ul style="list-style-type: none"> • 459/1991 • originály dokumentů
Tádžikistán	11. 02. 1994	06. 12. 1995	<ul style="list-style-type: none"> • 48/1996 • originály dokumentů
Thajsko	12. 02. 1994	04. 05. 1995	<ul style="list-style-type: none"> • 180/1995 • originály dokumentů
Tunisko	06. 01. 1997	08. 07. 1998	<ul style="list-style-type: none"> • 203/1998 • originály dokumentů
Turecko ^{x)}	30. 04. 1992	01. 08. 1997	<ul style="list-style-type: none"> • 187/1997 • originály dokumentů
Ukrajina Protokol k dohodě (mění dohodu)	17. 03. 1994 16. 09. 2008	02. 11. 1995 17. 05. 2010	<ul style="list-style-type: none"> • 23/1996 , 42/2010 • originály dokumentů
Uruguay ^{x)}	26. 09. 1996	29. 12. 2000	<ul style="list-style-type: none"> • 10/2001 • originály dokumentů
Uzbekistán Protokol k dohodě (mění dohodu)	15. 01. 1997 24. 08. 2009	06. 04. 1998 16. 02. 2011	<ul style="list-style-type: none"> • 202/1998 , 16/2011 • originály dokumentů
Velká Británie	10. 07. 1990	26. 10. 1992	<ul style="list-style-type: none"> • 646/1992 • originály dokumentů

Smluvní partner	Datum podpisu	Datum vstupu v platnost	<ul style="list-style-type: none"> • Publikace ve Sb., Sb.m.s. • a originály dokumentů
Venezuela	27. 04. 1995	23. 07. 1996	<ul style="list-style-type: none"> • 99/1998 ↗ • originály dokumentů
Vietnam Protokol k dohodě (mění dohodu)	25. 11. 1997 21. 03. 2008	09. 07. 1998 21. 09. 2009	<ul style="list-style-type: none"> • 212/1998 ↗, 66/2009 ↗ • originály dokumentů

Zdroj: *Ministerstvo financí* [online]. 2012 [cit. 2012-14-02]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/ochrana_investic.html?year=PRESENT

II. Přehled podepsaných dohod, u nichž nebyl dosud ukončen oběma smluvními stranami ratifikační proces

Smluvní partner	Datum podpisu
Ázerbájdžán	17. 05. 2011
Černá Hora	03. 06. 2010
Kanada	06. 05. 2009
Kazachstán	25. 11. 2010
Kuvajt	31. 10. 2010
Libanon	20. 03. 2010
Maroko	19. 03. 2010
Srí Lanka	28. 03. 2011
Turecko	29. 04. 2009
Uruguay	15. 05. 2009

III. Přehled dohod, u nichž se připravuje ukončení nebo, které již byly ukončeny

Smluvní partner	Datum ukončení platnosti dohody	Publikace ve Sb. a Sb.m.s.	Poznámka
Dánsko	18. 11. 2009	109/2009	
Estonsko	20. 02. 2011	11/2011	
Irsko	01. 12. 2011	105/2011	
Itálie	30. 04. 2009	37/2009	
Malta	30. 09. 2010	89/2010	
Slovensko	01. 05. 2004	105/2009	
Slovinsko	13. 08. 2010	73/2010	

Zdroj: *Ministerstvo financí* [online]. 2012 [cit. 2012-14-02]. Dostupné z WWW: http://www.mfcr.cz/cps/rde/xchg/mfcr/hs.xsl/ochrana_investic.html?year=PRESENT